

การพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ
ประกอบแบบฝึกทักษะ: กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา)
อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

A Development of the Skills Playing Khaen by Using Instruction Process and
Skill Practices: A Case Study of Pratomsuksa 4 Students, Ban Kumsamaor School
(Sri Sueksa), Khueang Nai District, Ubon Ratchathani

ภาณุพงศ์ ธงศรี^{1*}

Panoopong Thongsee^{1*}

โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1^{*}

Ban Kham Samo School (Sri Sueksa), Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 1^{*}

*Corresponding author, e-mail: pisan816@gmail.com

วันที่รับบทความ: 10 ธันวาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะก่อให้เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการเป่าแคน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80 2) เปรียบเทียบทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะให้มากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบฝึกทักษะ และ 3) แบบประเมินทักษะการเป่าแคน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.22/ 80.78 2) ทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะของผู้เรียน เท่ากับ 80.78 สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ทักษะการเป่าแคน กระบวนการปฏิบัติ แบบฝึกทักษะ

Abstract

A development of the skills for playing Khaen by using the instruction process and skill practices contributes to the conservation of folk art and culture and promotes the ability of learners to play Khaen. This research aimed to 1) develop the skills of playing Khaen by using the instruction

process and skill practices to have according to the 80/ 80 efficiency criteria and 2) compare the skills of playing Khaen by using the instruction process and skill practices that more than the 80 percent threshold. A sample of 9 students from Prathom Suksa 4 (Grade 4) at Ban Kham Samo School (Sri Sueksa) under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1 are studying in the first semester of the academic year 2022, obtained by cluster sampling. The research instruments were lesson plans, skill practices, and a skills assessment form. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and t-test (one sample). The research findings showed that 1) the efficiency levels of the instruction process and skill practices under which it was developed were 80.22 and 80.78. 2) Using the instruction process and skill practices, the skills of Khaen were 80.78, which was higher than the criteria of 80 percentiles and significantly different at the statistical level of 0.05.

Keywords: Skills Playing Khaen, Instruction Process, Skill Practices

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชี้ว่าความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้นักเรียนพัฒนาจินตนาการและความชื่นชมในความงามและสุนทรียศาสตร์ กิจกรรมศิลปะช่วยให้นักเรียนมีการเจริญเติบโตทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม การส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาต่อหรืออาชีพ นอกจากนี้ การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ยังสามารถพัฒนาความรู้สึกซาบซึ้งในดนตรีได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 1 - 7)

การเรียนการสอนดนตรีในสังคมไทย ตามงานวิจัยของ ปฐมวิส ธรรมชาติ และคณะ (2564 : 209 - 210) ชี้ว่าจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ทำให้ผู้ที่ชื่นชอบดนตรีชื่นชมการแสดงออกที่สร้างสรรค์และความรู้สึกที่สามารถสร้างขึ้นได้ เช่นเดียวกับบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มันถูกสร้างขึ้น ต่อยอดให้ดนตรีสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว หลายโรงเรียนในภาคอีสาน จึงมีการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมือง สอดรับกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พร้อมทั้งการประกวดในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ซึ่งมีกิจกรรมการประกวดศิลปวัฒนธรรมอีสานเข้ามา โดยมีการประกวด 2 ประเภท คือ 1) การประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสาน ประกอบด้วย โปงลาง โหวด พิณ และแคน 2) การประกวด วงดนตรีพื้นเมืองอีสาน (โปงลาง) ส่งผลให้หลายโรงเรียนในภาคอีสานได้มีการจัดการเรียนการสอนและฝึกซ้อมนักเรียนให้สามารถเล่นดนตรีอีสานได้

โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 ศรียางเหล่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ได้มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมือง สอดรับกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยเฉพาะการสอนเป่าแคนพื้นฐานให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พร้อมทั้งต้องการพัฒนานักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้สามารถ

เป่าแคนได้ และคัดเลือกตัวแทนนักเรียนเพื่อเข้าประกวดในงานงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 70 ในฐานะผู้รับผิดชอบสอนการเป่าแคนพื้นฐาน 3 ลาย จึงได้พบปัญหาจากการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้เรียนไม่มีทักษะพื้นฐานทางด้านการเป่าแคน ประกอบด้วย การนับนิ้ว การนับคู่แคน การใช้ลม การอ่านโน้ต การจำโน้ต และการบรรเลงลายแคน

ปัญหาดังกล่าว นำมาสู่การหารูปแบบการสอนเพื่อให้การสอนเป่าแคนเกิดประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาแนวทางของการสอนเป่าแคน การสอนจะใช้กระบวนการปฏิบัติ ถ่ายทอดลายพื้นฐานผ่านครูผู้สอน (สราวุธ สีหาโคตร, 2557 : 37 – 44; อีรราช ทองกลาง และ มนัส วัฒนไชยยศ, 2559 : 101 – 107; สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ, 2562 : 63 – 75; พัลลภ เพียรชนะ และคณะ, 2562 : 201 – 212) สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ ซึ่ง วิไลวรรณ เชื้ออุ้น (2543 : 50 - 57) เน้นหลักสำคัญว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ ซึ่งดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง กระทั่งบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีครูคอยวางแผน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการอย่างเป็นลำดับ ครบกระบวนการ

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจของ สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ (2562 : 75) ชี้ว่าการสอนนักเรียนต้องเริ่มจากการสอนผู้เรียนนับนิ้วไล่ระดับเสียงตามตัวโน้ตดนตรีแบบสากลให้คล่อง แล้วท่องโน้ตโดยอาศัยเพลงอย่างง่ายให้เข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับการใช้แบบฝึกทักษะ ซึ่งจะเป็เอกสารประกอบการสอนและคู่มือ รวมถึงเป็นสื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเองอย่างเป็นระบบ โดย ปราณี จินฤทธิ์ (2552 : 50) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกทักษะจะเป็นเอกสารที่ช่วยในการทบทวนและฝึกทักษะในเรื่องที่เรียนผ่านมาแล้วให้เกิดความชำนาญ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมา งานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการเป่าแคน และได้แนวทางการพัฒนานักเรียนเพื่อเป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าประกวดเดี่ยวแคนในการประกวดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าถึงสุนทรียภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ให้มากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ

แนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ ในมุมมองของ ชอบ สีขอ (2536 : 30 - 37) และ วิไลวรรณ เชื้ออุ้น (2543 : 59) มีทิศทางจัดการเรียนรู้คล้ายกัน กล่าวโดยสรุปเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือทำ คิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน มีครูเป็นผู้ดูแลให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติ ฝึกฝนจนเกิดทักษะ สามารถปฏิบัติได้ตามลำดับขั้นตอน และสามารถนำมาใช้ได้อย่างอัตโนมัติ หรือนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะการสังเกต การทำตามแบบ การทำเองโดยไม่มีแบบ และการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ

แบบฝึกทักษะ

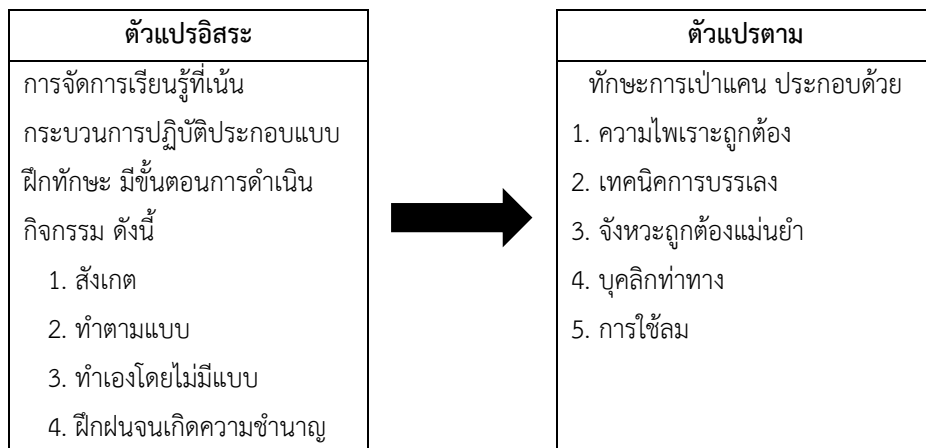
แบบฝึกทักษะ เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกหัด จดจำ และมีหลักการสำคัญที่ผู้เรียนต้องรู้จักทบทวน ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้มีทักษะดีขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรม ในมุมมองของนักวิชาการ ปรีศนา พลหาร (2549 : 70) ปราณี จินฤทธิ์ (2552 : 50) ประภาพร ถิ่นอ่อง (2553 : 45 - 50) นงเยาว์ ทองกำเนิด (2558 : 80) และ บุญนำ เกษี (2556 : 73) มีมุมมองเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า แบบฝึกทักษะ เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง จนเกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ผ่านกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในแบบฝึกนั้นจะครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะมากขึ้น พร้อมทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความก้าวหน้าจากผลการปฏิบัติของตนเองได้

การพัฒนาทักษะการเป่าแคน

สรุจ ธิสหาโคตร (2557 : 40) ได้อธิบาย กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติ สิมห้ำ ชื่อว่า กระบวนการถ่ายทอดของครูสมบัติ สิมห้ำ ใช้วิธีการแบบมุขปาฐะ โดยเน้นความสามารถของผู้เรียน เป็นหลัก โดยมีเทคนิคที่สำคัญ คือ การใช้ลม การใช้นิ้ว การจดจำเพลง และการบรรเลงให้คล่องแคล่ว มีลายแคน แม่บท 6 ลาย ประกอบด้วย ลายใหญ่ ลายน้อย ลายสุดสะแนน ลายไปซ้าย ลายเซ และลายสร้อย นอกจากนี้ อธิราช ทองกลาง และ มนัส วัฒนไชย (2559 : 105) ได้ศึกษา การพัฒนาชุดฝึกเป่าแคน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 1 สุขวิทยากรตั้งตรงจิต 15 สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองยโสธร ผลการศึกษาพบว่า มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยเกิดมาจากการสร้างชุดฝึกเป่าแคน มีกระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ใช้เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในชุดฝึกมีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าจะฝึกด้านใด โดยเฉพาะการอ่านตัวโน้ต การเคาะจังหวะ สิ่ง que ผู้เรียนเข้าใจยากมากที่สุดในการฝึกเป่าแคน คือ เทคนิคการใช้ลม ในงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ (2562 : 70) อธิบายเทคนิค วิธีการและความสำเร็จในการเป่าแคน ไว้ว่า หอมแคนจำเป็นต้องมีเทคนิคในการฝึกอย่างถูกต้อง มีสมาธิในการฟังเสียงแคนและฝึกซ้อม การเข้าถึงอารมณ์เพลง เรียนรู้การแก้ปัญหา โดยเฉพาะการใช้ลม การนับนิ้ว การจัดกลุ่มเสียง พร้อมทั้งสามารถประดิษฐ์ทำนองเพลงขณะเล่นได้การเลือกแคน สุดท้ายสำคัญที่สุด คือ การใช้ลม ประกอบด้วย ลมเรียบ ลมสะเทิน ลมตัด และลมสะบัด พร้อมกันนั้น ยังเสนอเพิ่มเติมอีกว่า การสอนนักเรียนต้องเริ่มจากการสอนผู้เรียนนับนิ้วตามแบบสากลให้คล่อง แล้วท่องโน้ตโดยอาศัยเพลงอย่างง่ายให้ขึ้นใจ เมื่อเป่าลายเบื้องต้นได้ไม่ควรยึดติดโน้ตจนเกินไป พยายามจำสำเนียงที่ไพเราะของหอมแคนที่เป็นต้นฉบับต่าง ๆ ให้ได้ และในงานวิจัยของ พัลลภ เพียรชนะ และคณะ (2562 : 202) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาการเป่าแคนประกอบการขับในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า การเป่าแคนจะต้องเป่าประกอบลำ โดยมีลายจำเป็น คือ ขับมิม ขับเชียงขวางและขับข่าเหนือ ใช้ 2 วิธีคือ การใช้ลมสั้น การใช้ลมยาว และหลักวิธีการใช้นิ้ว นิ้วเดียว และนิ้วผสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ: กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย การพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ: ศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 ศรียางเหล่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 168 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ จำนวน 5 แผน เวลา 20 ชั่วโมง จัดการเรียนการสอนในคาบที่ 5 ของภาคบ่ายวันศุกร์ เวลา 13.00 น. – 14.00 น. ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 2) แบบฝึกทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดมดดอก และลายโป่งกลาง ซึ่งเป็นลายแคนพื้นฐานสำหรับผู้เรียนและเป็นลายบังคับในการประกวดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ จำนวน 5 แผน เวลา 20 ชั่วโมง ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ท่านที่ 1 (อายุงาน 10 ปี) และท่านที่ 2 (อายุงาน 12 ปี) เป็นครูผู้สอนดนตรีพื้นบ้าน เชี่ยวชาญด้านการเป่าแคน (อายุงาน 10 ปี) และท่านที่ 3 เป็นอาจารย์สอนดนตรีในมหาวิทยาลัย (อายุงาน 15 ปี) ผลการประเมินระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$)

2) แบบฝึกทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลางผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม ผลการประเมินระดับความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลาง อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$)

3) แบบประเมินทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลาง แบบเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) เต็ม 100 คะแนน โดยมีองค์ประกอบ คือ 1) ความไพเราะความถูกต้องของลายและเสียงดนตรี 2) เทคนิคการบรรเลง 3) จังหวะถูกต้องแม่นยำ 4) บุคลิกท่าทางในการบรรเลง 5) การใช้ลมได้เหมาะสมกับลาย โดยมีระดับความสามารถ (Performance Level) 4 ระดับ ประกอบด้วย ดีมาก 4 คะแนน ดี 3 คะแนน พอใช้ 2 คะแนน ปรับปรุง 1 คะแนน ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ผลการประเมินระดับความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลาง อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ จำนวน 5 แผน เวลา 20 ชั่วโมง และแบบฝึกทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลาง ประกอบการจัดการเรียนรู้

2) ประเมินทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลาง โดยใช้แบบประเมินทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลาง แบบเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80 โดยใช้สูตร $E1/ E2$ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ข้อมูล และเปรียบเทียบทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะของผู้เรียน เทียบเกณฑ์ร้อยละ 80 จากแบบประเมินทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอก และลายโป่งกลาง โดยใช้การทดสอบค่าที่ t-test (one sample)

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80

งานวิจัยนี้ได้พัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เมื่อทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) พบผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	100	80.22	80.22
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	100	80.78	80.78
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ (E_1/ E_2) เท่ากับ 80.22/ 80.78			

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.22/ 80.78 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 80.22 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 80.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ ให้มากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการเปรียบเทียบทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ โดยใช้การทดสอบค่าที่ t-test (one sample) ผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ

กลุ่มเป้าหมาย	n	เกณฑ์ (100 คะแนน)	$\bar{x}$	S.D.	df	t	P (1-tailed)
หลังการเรียนรู้	9	80	80.78	1.92	8	125.21	.00*

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนของทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะของผู้เรียน ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.78 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.92 จากตารางได้ค่า $p = 0.00 > 0.05$ สรุปได้ว่า คะแนนทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะของผู้เรียน เท่ากับ 80.78 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 (80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ: กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.22/ 80.78

2) ทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะของผู้เรียน เท่ากับ 80.78 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.22/ 80.78 จะเห็นว่าเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) น้อยกว่า ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) โดยประสิทธิภาพของกระบวนการสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ในตอนต้น ยังมีความเข้าใจในส่วนของการเป่าแคนน้อย รวมถึงการปฏิบัติทดสอบในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ดีมากนัก แต่เมื่อเรียนรู้ครบตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถเป่าแคนได้คล่องขึ้น ทั้งนี้ประสิทธิภาพดังกล่าวมีผลของคะแนนร้อยละไม่ต่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนปฏิบัติตามแบบแผนที่ได้เรียนเท่านั้น ส่วนการปรับประยุกต์เพื่อต่อยอดบรรเลงลายแคนให้ดีขึ้นยังไม่สามารถทำได้ดั่งนี้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับ ขอบ สีสอ (2536 : 35) ที่ได้ให้หลักการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ ซึ่งมีองค์ประกอบของการสังเกต การทำตามแบบ การทำเองโดยไม่มีแบบและการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ โดยความชำนาญดังกล่าวเป็นความชำนาญตามกระบวนการที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเท่านั้น ดังนั้นหากต้องการให้ผู้เรียนพัฒนาการเป่าแคนให้ดียิ่งขึ้น แผนการจัดการเรียนรู้ต้องเน้นไปที่การบรรเลงทำนองในการดันมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ สราวุฒิ สีหาโคตร (2557 : 40) ได้อธิบาย กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติ สิมหาล้า ชี้ว่า กระบวนการถ่ายทอดของครูสมบัติ สิมหาล้า ใช้วิธีการแบบมุขปาฐะ โดยเน้นความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก โดยมีเทคนิคที่สำคัญ คือ การใช้ลม การใช้นิ้ว การจดจำเพลง และการบรรเลงให้คล่องแคล่ว หากแต่ความแตกต่างกันของงานวิจัยนี้กับงานวิจัยของสราวุฒิ สีหาโคตร คือ พื้นฐานของผู้เรียน

2) ทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะของผู้เรียน เท่ากับ 80.78 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เห็นได้ว่าผลของทักษะการเป่าแคนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะของผู้เรียนสูงกว่าเกณฑ์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในประเด็นนี้จะเห็นว่าคะแนนการประเมินทักษะการเป่าแคนลายลมพัดพร้าว ลายแมงกูดอมดอกและลายโป่งกลาง พบว่าผู้เรียนส่วนมากมีคะแนนในส่วนของการเทคนิคการบรรเลง และการใช้ลมได้เหมาะสมกับลายน้อยที่สุด ปัจจัยสำคัญมาจากการฝึกเป่าแคนในลายลมพัดพร้าว แมงกูดอมดอก และโป่งกลาง ที่เป็นแบบแผนมากเกินไป และระยะเวลาในการฝึกซ้อม ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถปรับปรุงเทคนิคการบรรเลง และการใช้ลมได้เหมาะสมกับลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ (2562 : 60) อธิบายเทคนิค วิธีการและความสำเร็จในการเป่าแคน ไว้ว่า หมอแคนจำเป็นต้องมีเทคนิคในการฝึกอย่างถูกต้อง มีสมาธิในการฟังเสียงแคนและฝึกซ้อม การเข้าถึงอารมณ์เพลง เรียนรู้การแก้ปัญหา โดยเฉพาะการใช้ลม การนับนิ้ว การจัดกลุ่มเสียง พร้อมทั้งสามารถประดิษฐ์ทำนองเพลงขณะเล่นได้ การเลือกแคน สุดท้ายสำคัญที่สุด คือ การใช้ลม ประกอบด้วย ลมเรียบ ลมสะเทิ้น ลมตัด และลมสะบัด ส่วนการเป่าแคนที่ผู้เรียนสามารถเล่นได้ตามลายในแบบฝึก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรราช ทองกลาง และ มนัส วัฒนไชยศ (2559 : 106) โดยเฉพาะการอ่านตัวโน้ต การเคาะจังหวะ โดยงานวิจัยนี้อธิบายถึงสิ่งที่ผู้เรียนเข้าใจยากมากที่สุด ในการฝึกเป่าแคน

คือ เทคนิคการใช้ลม ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยนี้ โดยผลการศึกษาก็ให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะมีส่วนในการพัฒนาทักษะการเป่าแคนให้กับผู้เรียนได้ผลในระดับที่น่าพอใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1) ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ และปรับแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

2) ครูผู้สอนต้องเสริมกิจกรรมให้ผู้เรียน หากผู้เรียนไม่สามารถจำโน้ตของลายเพลงได้ โดยใช้การคัดการท่อง การร้อง และการทดสอบการท่องโน้ตของลายประกอบกัน เพื่อความแม่นยำในการเป่าแคนของผู้เรียน

3) ครูผู้สอนต้องเริ่มสอนผู้เรียนโดยเริ่มต้นจากการเป่าซ้ำ ๆ ประกอบการใช้ลมเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียน ขณะที่เป่าแคนอยู่นั้น ลม นิ้ว สายตา และสมอง จะต้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ในเบื้องต้นจากการจัดการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีปัญหาในส่วนของการวางมือตอมดอกมากที่สุด ดังนั้นการฝึกปฏิบัติหากผู้เรียนยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ควรเพิ่มเวลาในการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม

4) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเป่าแคน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะนี้ เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนการเป่าแคนเบื้องต้นเท่านั้น ไม่เหมาะกับการเป่าแคนขั้นสูง ซึ่งใช้การดันสด (Improvisation) ในลายลมพัดพร้าว และลายเมฆงูตอมดอก ซึ่งการเป่าลายดังกล่าวขั้นสูงจำเป็นต้องได้รับการสอนจากครูผู้ชำนาญส่วนตัว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแปรทางด้านความฉลาด ความจำ ความอดทน ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ประกอบการศึกษาไปพร้อมกันด้วย ว่าในแต่ละตัวแปรมีความสำคัญในการเป่าแคนมากน้อยเพียงใด

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของการเป่าแคน ระหว่างการเรียนเป่าแคนจากครูโดยตรง และการเรียนที่มาจากเทคโนโลยีหรือโปรแกรมสำเร็จรูป ว่าส่งผลต่อระดับความสามารถการเป่าแคนของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก นางเคลือวัลย์ ตลอดพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) และคณะครู ประกอบด้วย นายอดิพงษ์ ตลอดพงษ์ นางสาวชไมพร ทักขิณ และนายสรรพชญ์ สายสมบัติ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำงานวิจัย ตลอดจนการสนับสนุน ให้คำแนะนำ ในการแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายขอขอบใจ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำสมอ (ศรีศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 คน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ชอบ ลีซอ. (2536). แนวทางการวิเคราะห์และการประเมินผลทักษะกระบวนการ. วารสารการวัดผลการศึกษา, 14(พฤษภาคม – สิงหาคม 2536), 54 - 83.
- ธีรราช ทองกลาง และ มนัส วัฒนไชยยศ. (2559). การพัฒนาชุดฝึกเป่าแคน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 1 สุวิทยาคารตั้งตรงจิต 15 สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองยโสธร. วิจัยและประเมินผล **อุบลราชธานี**, 5(2), 101 - 107.
- นงเยาว์ ทองกำเนิด. (2558). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้น **ประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญนำ เกษี. (2556). ระบบสมการเชิงเส้นระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพานทองสาขานุบาลณ์. รายงานการ วิจัย. ชลบุรี : โรงเรียนพานทองสาขานุบาลณ์.
- ปฐมวิธ ธรรมชาติ, ชนนาถ มีนะนันท์, กฤตวิทย์ ภูมิถาวร. (2564). การศึกษาการสอนดนตรีโรงเรียนระดับ ประถมศึกษาในพื้นที่ตำบลแพรกหนามแดง. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ **มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**, 5(2), 209 - 236.
- ประภาพร ถิ่นอ่อง. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรี สอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การค้นคว้าอิสระ. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา (วิจัยและพัฒนาการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปราณี จินฤทธิ์. (2552). ผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเคหะประชาสามัคคี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์. ศึกษา ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปริศนา พลหาร. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะหลักเกณฑ์ทางภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.
- พัลลภ เพียรชนะ, ทินกร อัดไพบูลย์, สิทธิศักดิ์ จำปาแดง. (2562). แนวทางการพัฒนาการเป่าแคนประกอบการขับใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ **มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี**, 10(1), 201 - 212.
- วิไลวรรณ เชื้ออุ้น. (2543). แผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ เรื่อง การทำความสะอาดเสื้อผ้า กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ ประถมศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรวิชัย สีหาโคตร. (2557). การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติ สิมหล้า. วารสาร สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ **มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 15(2), 37 - 44.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่ม สารการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิทธิศักดิ์ จำปาแดง, อภิสิทธิ์ เบื้องบน, กล้า ศรีเพชร, ไกรฤกษ์ สัพโส. (2562). หมอแคนอีสาน : เทคนิค วิธีการ และ ความสำเร็จในการเป่าแคน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ **มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 38(1), 63 - 75.